

کاربرد مدل برنامه ریزی محیطی تغییر مکان - سهم در شناسایی مزیت‌های رقابتی و ساختاری رشته فعالیتهای بیمه ایی در شرکت بیمه خصوصی

رضا زیاری ؛ فاطمه صالحی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۲/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۱۰

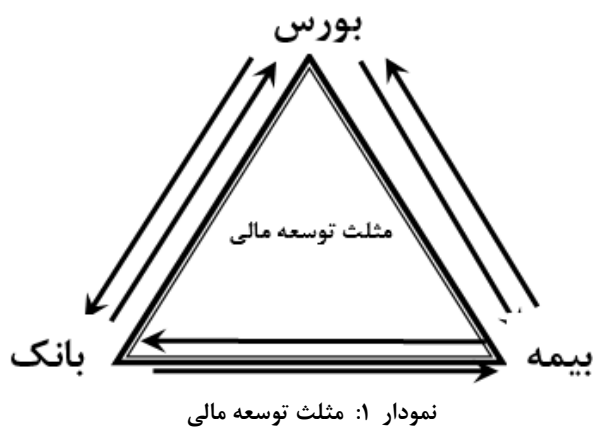
صفحات: ۴۱-۷۱

چکیده :

صنعت بیمه در اقتصاد جایگاه بسیار ویژه ای دارد و شرکت های بیمه از نهادهای مهم در بازار سرمایه اند . فعالیتهای بیمه ای به عنوان یکی از ارکان مهم برای توسعه اقتصادی و اجتماعی محسوب می شود و اثر گذاری محسوسی در توسعه و رشد مناسبات اقتصادی و اجتماعی کشور به عهده دارد. در اقتصاد ایران، رشد صنعت بیمه از دغدغه های اصلی سیاست گذاران اقتصادی است. در شرایط حاضر، از جمله راه حل های مفید در این راستا، ایجاد و گسترش رشته فعالیت های بیمه ایی از طریق افزایش سرمایه گذاری در رشته فعالیت های مولد حق بیمه تولیدی بر حسب مزیت نسبی شرکت بیمه در مناطق مختلف می باشد. مدل تغییر مکان = سهم، یکی از مدل های مهم و کارآمد جهت تجزیه و تحلیل برنامه ریزی منطقه ای میباشد. تحقیق حاضر سعی بر آن دارد که یکی از جنبه های مهم برای بستر سازی و بهبود عملکرد شعب شرکت بیمه خصوصی از طریق شناخت مزیت های هر یک از شعب بردازد. در این تحقیق داده های موجود با استفاده از نرم افزار SPSS پردازش شد و در نهایت ضریب مکانی رشته فعالیت های بیمه ای شعب مختلف محاسبه و در نهایت کاربرد مدل در شناسایی مزیت‌های رقابتی و ساختاری مورد آزمون قرار گرفت .

کلمات کلیدی: مدل برنامه ریزی منطقه ایی تغییر مکان - سهم، شاخص ضریب مکانی، تحلیل ساختاری

مقدمه:

جریان بیمه به عنوان یکی از ارکان مهم برای فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی محسوب می شود و اثر گذاری محسوسی در توسعه و رشد مناسبات اقتصادی و اجتماعی کشور به عهده دارد. از یک جنبه می توان گفت: رشد و توسعه اقتصاد متأثر از رشد و توسعه مالی می باشد و تحقق رشد مالی بدون گسترش تامین امنیت مالی و افزایش درجه اطمینان سرمایه گذاری، امکان پذیر نیست، شبکه بانکی، بورس اوراق بهادار، موسسه های بیمه، شرکتهای سرمایه گذاری، موسسه مالی و اعتباری و نهادهای مشابه آنها در مجموع سازمان ها و مناسباتی را پدید می آورند که بخش مالی اقتصاد را تشکیل می دهند. بازار مالی متشکل از بیمه، بورس و بانک را می توان مثلث توسعه مالی نامید (نمودار ۱-۱). که در آن بانک «پایگاه پول»، بورس «پایگاه سرمایه» و بیمه «پایگاه اطمینان» با ارتباط دوسویه به توسعه مالی کمک می کنند و در نهایت پویایی و رشد اقتصادی را به همراه دارند.

حساسیت بازارهای پول و سرمایه و ضربه پذیری این دو بازار در اثر نوسان های ناشی از تحولات اقتصادی و غیر اقتصادی، نیازمند ساز و کارهای مناسب برای توسعه خطر پذیری (ریسک پذیری) است

بیمه با مدیریت ریسک و کاهش آسیب پذیری بازارهای پول و سرمایه ناشی از نوسان های منفی موثر بر سرمایه ها و قیمت سهام، کارساز و تامین کننده سطح اطمینان مورد نیاز است. از سوی دیگر اساس بیمه برپایه تعاون قرار دارد و صنعت بیمه در جهان امروز به عنوان پدیده ای علمی، افراد جامعه را به مشارکت و همکاری در تامین آتیه زندگی خود دعوت می نماید. نیاز به تامین امنیت اجتماعی، همانند نیاز به تامین امنیت اقتصادی حق طبیعی هر انسانی می باشد. بیمه در صورت بروز خسارت با تامین منافع بیمه گذار آرامش خاطر در عرصه های مختلف زندگی بخشیده، روابط اجتماعی را آسانتر و دلپذیرتر می نماید. که حاصل آن چنان خلاقیت و تحولی خواهد بود که بدون وجود بیمه، تحقق آن دشوار و ناممکن خواهد بود. بنابراین بیمه با تشویق نوآوری و ابداع در اشخاص، عوامل پیشرفت اجتماعی و از سوی دیگر، رشد و توسعه اقتصادی را پایه ریزی می نماید.

از سوی دیگر علیرغم نقش مهم اقتصادی و اجتماعی بیمه در جامعه امروزی باید این واقعیت را پذیرفت که بیمه گری با وجود سابقه طولانی ۷۰ ساله در کشور ما

در این مقاله تلاش شده است تا به شناخت مزیت‌های هریک از رشته فعالیت‌های بیمه خصوصی بر مبنای مدل برنامه ریزی منطقه ایی تغییر مکان - سهم و ضریب مکانی بپردازیم .

مبانی نظری:

تجربه و بررسی ها نشان می دهد عمده شرکت های بیمه کشور استراتژی مناسبی برای بازاریابی ندارند و بیشتر بر مبنای عملکرد سنتی گذشته و بعضا سلاقی و دیدگاه های فردی اقدام به بازاریابی و جلب مشتری می نمایند شرکت های جدید التاسیس پرتفوی بیمه ای کشور را افزایش نداده و سعی در سهیم شدن در پرتفوی شرکت های دیگر نموده اند. در حالیکه این روشها دیگر پاسخگوی نیازها نیست و همین امر باعث شد به اصطلاح کیک بیمه در چند سال اخیر بزرگتر نشده است ، (بجز رشدی که از محل رشد تورم و یا افزایش بیمه های خودرو داشته) . تدوین استراتژی های بازاریابی آن هم با استراتژی منسجم و در عین حال منعطف ، ظرفیتهای جدیدی را به وجود می آورد که ماندگاری بیشتری را در بر دارد. در هر صورت، استراتژی بازاریابی ، شناخت بازارهای هدف و نیازهای مشخص جامعه و بنگاه های اقتصادی و علم همراه با تجربه است که بدون تردید زمینه های تازه و جذاب و با ارزشی را برای توسعه؛ طراحی و قابل اجرا می نماید. پیچیدگی محیطی، شدت رقابت، رواج تکنولوژی های نو و پیشرفته، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، شیوه های نوین عرضه کالاها و خدمات، مسایل زیست محیطی و سمت گیری سازمانها از داراییهای مشهود به نامشهود و... از عوامل عمده ای است که موجب شده است سازمان ها و بنگاه های اقتصادی در دوران حیات خود با ریسک های بسیار متعدد و خطرات زیاد و حتی پیش بینی نشده مواجه شوند.

هنوز جایگاه شایسته خویش را نیافته است و سهم ناچیز آن در تولید ناخالص داخلی تاییدی بر این مدعاست . این در حالی است که با گسترش خدمات بیمه ای می توان علاوه بر تامین آسایش خیال و فراغت خاطر شهروندان ، در افزایش تولید ملی ، در آمد سرانه ، تشویق سرمایه گذاری و به تبع آن ایجاد اشتغال مولد ، سهمی بر عهده گیرد.

شکل ۳: رشد واقعی حق بیمه در سال ۲۰۱۷

تصویر ۱: رشد واقعی حق بیمه در سال ۲۰۱۷

پاسخ به پرسش هایی نظیر چگونگی روند و سطح رشد صنعت بیمه در دوره ها و رشته فعالیت‌های مختلف ، اولویت رشته فعالیت های بیمه ای به منظور فراهم آوردن فرصت های ایجاد حق بیمه ، از جمله مهمترین ابزار شناخت اقتصاد هر منطقه در راستای ایجاد و برنامه ریزی رشد صنعت بیمه است.

مدل تغییر سهم، یکی از مدل های مهم و کارآمد جهت تجزیه و تحلیل برنامه ریزی منطقه ای حق بیمه تولیدی شرکت های بیمه ای میباشد. کاربرد روش های پایه و تحلیل تغییر مکان - سهم در برنامه ریزی های منطقه ای کشورهای توسعه یافته بسیار متداول است. به عنوان مثال سیفرید (۱۹۸۶)، فردریک و گیل (۱۹۹۷) و دانیل سوی (۱۹۹۵) روش تغییر مکان- سهم را بکار گرفته اند. (صباغ کرمانی، مجید)

معرفی و شناساندن آن با ابزارها و شیوه های مطالعه شده و موثر (معظمی، ۱۳۷۳) (بازاریابی خدمات بر اساس مفاهیم پایه ای بازاریابی شکل گرفته و مفاهیم آن در طی سال ها از مطابقت با فلسفه گرایش، به مشتری نشات گرفته است (گیلمور ۲۰۰۳). سوی دیگر، آنچه در بازاریابی و بازاریابی خدمات حائز اهمیت است، ارتباطات است؛ به گونه ای که امروزه ارتباطات جزء لاینفک کلیه استراتژی های بازاریابی به شمار می روند، زیرا نقش مهمی در ایجاد آگاهی در مشتریان در ارتباط با محصولات و خدمات سازمان ها داشته، تا حد زیادی در ایجاد جایگاه مناسب برای سازمان در بازار نقش دارند (انیو و ویت، ۱۳۸۹)

مطالعات تجربی:

مطالعاتی در این زمینه هم در خارج از کشور و هم در داخل از کشور انجام شده که در ذیل به بیان مختصری از آنها می پردازیم.

۲-۳-۱) مطالعات خارجی

- مطالعه گندلفی و ماینرز (۱۹۶۶)، در این پژوهش به طور مشخص به تفاوت های تقاضای بیمه عمر مردان و زنان در سه مدل جداگانه پرداخته شده است. متغیرهای وابسته مدل را تقاضای کل بیمه عمر، بیمه عمر فردی، و بیمه عمر گروهی تشکیل دادند. و درآمد خانوار، سن، تحصیلات، مالکیت خانه شخصی و اشتغال همسر را به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفتند. نتایج حاصله نشان داد که درآمد خانوار و میزان تحصیلات اثر مثبت دارند. اما سن به طور معنی داری رابطه منفی با تقاضای بیمه عمر دارد. و شوهرانی که همسرانشان تحصیلات بالاتری دارند. تمایل بیشتری به خرید بیمه عمر دارند. مالکیت منزل اثرش بر مردان و زنان مثبت و معنی دار است و

تبلیغات و اطلاع رسانی در کسب و کار، امروز به جزئی لاینفک در واحدهای اقتصادی مبدل شده؛ به گونه ای که بقا و تداوم هر تجارتی تا حدود زیادی به موفقیت و یا عدم موفقیت فعالیت های اطلاع رسانی، بازاریابی، بازاریابی و تبلیغاتی محصولات آن واحد بستگی دارد. تبلیغات یعنی برنامه ریزی و مفهوم برنامه ریزی؛ یعنی اینکه چه مطلبی را در چه زمانی، با کدام رسانه و به چه شیوه ای به مخاطبان معرفی کنیم تا حداکثر تاثیرگذاری را به دست آوریم (حکیمیان، ۱۳۸۱). تبلیغات یکی از مهمترین ابزارهای ارتباطی برای افرادی است که قصد فروش محصول یا خدمتی را به کسی دارند (اسکیوترا ۲۰۱۰)

به عبارت دیگر، ایجاد رابطه با مشتری برای مطلع کردن و تاثیرگذاری بر روی نگرش و رفتار وی را تبلیغات گویند (اسماعیل پور، ۱۳۸۴). هر بازاریابی حرفه ای بدون تبلیغات، کارایی لازم را نخواهد داشت. بیهوده نیست که به رغم هزینه های نسبتاً بالای تبلیغات، از آن به عنوان سرمایه گذاری - و نه هزینه - نام برده می شود (فرهنگی و همکاران، ۱۳۸۸).

در عصر فرارقابتی حاضر، همه ارتباط گران شرکت ها در پی آن هستند که اطلاعاتی را در ذهن مشتری یا مخاطب قرار دهند که در تصمیم به خرید آنها تاثیر گذارد (نوروزی و قلندری، ۱۳۸۸) در این راستا، بازاریابی در فعالیت های تجاری، رویکردی است که بر بهبود عملکرد فعالیت های تجاری از طریق جلب رضایت مشتریان متمرکز است (انیو و ویت، ۱۳۸۹) و یک فرایند اجتماعی و مدیریتی است که مدیریت آن عبارت است از فرایند برنامه ریزی و اجرای پندار، قیمت گذاری، تبلیغات پیشبردی و توزیع ایده ها، کالاها و خدمات، به قصد انجام مبادلاتی که به تامین اهداف انفرادی و سازمانی منجر گردد (کاتار، ۱۳۸۸). همچنین، بازاریابی خدمات؛ یعنی شناسایی نیازهای خدماتی مردم و مشتریان و

بودن، زمان، درآمد قابل تصرف شخصی و متغیر وابسته تأخیری منفی می باشد.

فورتون^۳ (۱۹۷۳)، در مقاله ای تحت عنوان «تئوری بهینه بیمه عمر، توسعه و ازمون» نشان داد که تورم انتظاری، روی تقاضای بیمه های زندگی، اثر منفی دارد. به عبارت دیگر تورم، ارزش بیمه عمر را کاهش می دهد

دیاکن^۴ (۱۹۸۰)، تقاضای بیمه عمر انگلستان را برای دوره ۱۹۴۶-۱۹۶۸ مورد بررسی قرار داده است. متغیر وابسته حق بیمه عمر معمولی و متغیرهای توضیحی، نرخ واقعی تورم، شاخص واقعی قیمت بازار، درآمد دائمی واقعی، ثروت، تعداد کودکان، وضعیت تأهل، نرخ مالیات بر درآمد، نرخ بیکاری و نرخ تغییر در نرخ بیکاری در نظر گرفته شده اند. نتایج تحقیق نشان می دهد که کشش درآمدی تقاضای بیمه پس انداز محور ۳/۵ و این کشش برای تقاضای محافظت محور ۲/۵ است. نرخ مالیات بر درآمد اثر معنادار مثبت بر تقاضای بیمه عمر در هر دو مدل دارد.

نرخ بیکاری اثر مثبت معنی دار با کشش ۰/۲۵ بر مدل پس انداز محور دارد. نرخ تورم اثر منفی معنادار بر هر دو نوع تقاضای بیمه عمر دارد

بابل^۵ (۱۹۸۱)، در مقاله ای با عنوان «تورم، شاخص سازی و فروش بیمه عمر در برزیل» نشان داد که تورم انتظاری، روی تقاضای بیمه های زندگی، اثر منفی دارد. به عبارت دیگر تورم، ارزش بیمه عمر را کاهش می دهد

اشتغال تمام وقت زنان رابطه معکوس با تقاضای بیمه عمر دارد.

هاموند، هوستن و ملاندر^۱ (۱۹۶۷)، با استفاده از داده های سال های ۱۹۵۲ و ۱۹۶۳ آمریکا ارتباط بین حق بیمه عمر به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای درآمد، ثروت، تورم، سن سرپرست خانوار، تحصیلات و شغل سرپرست خانوار به عنوان متغیرهای توضیحی مورد بررسی قرار داده است. رابطه رگرسیونی تخمین زده شده نشان می دهد که هر واحد افزایش درآمد خانوار ۰/۱۹ واحد تقاضای بیمه را افزایش می دهد.

نیومان^۲ (۱۹۶۹)، سهم اصلی نیومان در گسترش بحث بررسی اثر تورم بر تقاضای بیمه عمر است. نیومان، هر دو شاخص تقاضای بیمه عمر، یعنی حق بیمه و همچنین سرمایه بیمه خریداری شده را مورد استفاده قرار داده است. متغیرهای مستقل توضیحی مدل او عبارتند از قیمت انتظاری، درآمد قابل تصرف شخص، تعداد تأهل، تعداد کودکان هر خانوار، شهری بودن خانوار، زمان و متغیر وابسته تأخیری و سری زمانی مورد استفاده مربوط به فاصله زمانی ۱۹۴۶-۱۹۶۴ آمریکا می باشد. در مدلی که متغیر وابسته سرمایه بیمه است، متغیر توضیحی قیمت و متغیر تأخیری سرمایه بیمه هر دو معنادار هستند. در مدلی که متغیر وابسته حق بیمه است اثر شاخص قیمتی مصرف کننده و تأهل مثبت بوده و اثر داشتن فرزند، شهری

³ Fortune

⁴ Diacon

⁵ Babble

¹ Hammond, hayton and melender

² Neumann

- براون و کیم (۱۹۹۳)، در مقاله تجزیه و تحلیل بین المللی تقاضا برای بیمه عمر، با استفاده از کار نظری لوئیس و کارهای تجربی انجام گرفته در زمینه تقاضای بیمه های عمر، عوامل موثر بر تقاضای بیمه های عمر را علاوه بر درآمد، بار تکفل و تورم انتظاری، سطح تحصیل نیز دانسته و بعد از برآورد تقاضای بیمه های زندگی به صورت لگاریتمی به نتایج زیر دست یافته اند:

ضریب	t-test	
۰.۵۸٪	۲.۵۴	درآمد
۴	۲.۰۹	بار تکفل
-۱.۴۳	-۴.۰۲	تورم انتظاری
۲.۸	۳.۴	تحصیل

تحقیق فوق نشان می دهد که رابطه تقاضا برای بیمه های عمر با درآمد، بار تکفل و تحصیل، مثبت و با تورم انتظاری منفی است. کشش های درآمدی تقاضا نیز ۵۸ درصد محاسبه شد که کوچکتر از واحد است. (اوترویل ۱۹۹۰).

- رایبه و زایدی (۲۰۰۰)، در مطالعه ای به بررسی رابطه بین متغیرهای کلان اقتصادی با تقاضای بیمه عمر پرداختند و نشان دادند که تورم روی تقاضای برای بیمه های زندگی اثر منفی و درآمد اثر مثبت دارد.

- بک و وب (۲۰۰۲)، تحقیقی جامع در مورد ۶۸ کشور جهان برای پاسخ به اینکه چه عاملی باعث تفاوت تقاضای بیمه در کشورهای جهان می شود،

انجام دادند. آنها ۴ شاخص مختلف از مصرف بیمه عمر و همچنین متغیرهای جمعیتی و نهادی مختلفی را در تحقیقشان بکار گرفتند. آنها نتیجه گرفتند که کشورهایی با درآمد سرانه بالاتر، بخش بانکی توسعه یافته تر و تورم کمتر حجم بالاتری از تقاضای بیمه عمر دارند. علاوه بر آن مصرف بیمه عمر بصورت مستقیم با پس انداز شخصی و نرخ های بهره ارتباط دارد. متغیرهای جمعیتی مانند آموزش، امید به زندگی، نرخ وابستگی به جوانان اثر معنی داری بر تقاضای بیمه عمر نداشتند.

- جاپلی، پیسافری (۲۰۰۲)، «مشوق های مالیاتی و تقاضا برای بیمه عمر، مدارک از کشور ایتالیا» با استفاده مکرر از اطلاعات مقطعی از سال ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۸ پی بردند که اصلاحات مالیاتی تأثیری بر تصمیم گیری در سرمایه گذاری در بیمه عمر و یا میزان سرمایه گذاری نداشته است - لیم و هیرمن در سال ۱۰ (۲۰۰۳)، با مطالعه ای تحت عنوان «تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی و تقاضای بیمه عمر در مالزی در طول سالهای ۱۹۶۸ تا ۲۰۰۱ به بررسی رابطه و تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی از جمله نرخ تورم و درآمد بر تقاضای بیمه عمر پرداختند و به این نتیجه رسیدند که تقاضای بیمه عمر با درآمد رابطه مثبت و با نرخ تورم رابطه منفی دارد.

- دونگویی و همکاران (۲۰۰۷)، «عوامل موثر بر تقاضای بیمه عمر در کشورهای OECD» را مورد بررسی قرار داده اند. نتایج حاصل از تخمین

⁹ Jappelli and Pisaferrri

¹⁰ Lim and Haberman

¹¹ Donghui

⁶ Brown, kim

⁷ Rubayah and zaidi

⁸ Beck and Webb

است. وی با بررسی داده ای ۱۴ کشور در طول دوره زمانی ۱۹۹۶-۲۰۰۶ دریافت که کشورهای با امید به زندگی بالاتر، سطح درآمدی بالاتر، نرخ وابستگی بالاتر و کشورهای عضو اتحادیه اروپا، سطوح بالاتری از تقاضای بیمه عمر را داشته اند. در حالی که شاخص های مالی، نرخ تورم، نرخ بهره تقاضای بیمه عمر را کاهش می دهد.

- ایبوی، ایدج و باباتوند (۲۰۱۰)، عناصر تعیین کننده مصرف بیمه عمر را در نیجریه را با استفاده از الگوهای هم جمعی و تصحیح خطا از ۱۹۷۰ تا ۲۰۰۵ مورد بررسی قرار دادند. مطالعه آنها وجود رابطه بلند مدت و کوتاه مدت بین متغیرها را نشان داد. الگوی هم جمعی نشان داد که تولید ناخالص داخلی و شاخص SAP بصورت مستقیم و معنی دار تقاضای بیمه را در نیجریه افزایش داده و سیاست بومی زدایی و نرخ بهره اثر منفی و معنا داری بر تقاضای بیمه عمر داشتند. از طرف دیگر آنها نشان دادند که بازدهی سرمایه گذاری ها، تورم باز بودن تجاری و ثبات سیاسی بصورت معناداری تقاضای بیمه عمر را افزایش داده اند.

- منیر و خان (۲۰۱۱)، متغیرهای اقتصادی و جمعیتی، تعیین کننده تقاضای بیمه عمر از جمله: توسعه مالی، نرخ پس انداز، قیمت بیمه ها، نرخ وابستگی، نرخ زاد و ولد، نرخ مرگ و میر و شهر نشینی، را طی دوره ۱۹۷۳ تا ۲۰۱۰ مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که از متغیرهای اقتصاد کلانی و جمعیت شناختی مورد بررسی، نرخ مرگ و میر در سطح ۵ درصد

GMM نشان داده است که کشش درآمدی بیمه عمر در این کشورها مثبت بوده و افزایش بارتکفل و میزان تحصیلات اثر مثبتی بر تقاضای بیمه عمر دارند. توسعه بازارهای مالی یک کشور و درجه رقابت در آن، فروش بیمه عمر را افزایش می دهد و افزایش تورم و نرخ بهره اثر منفی در فروش بیمه عمر دارد و به طور کلی معتقدند که در نظر گرفتن همزمان متغیرهای اجتماعی و اقتصادی و ویژگی های بازار تصویر کامل تری از تقاضای بیمه عمر می دهد.

- هانگ و ریوس و رول (۲۰۰۷)، این دو در مطلب خود در پی پاسخ به این پرسش هستند که آیا بیمه های اجتماعی (تامین اجتماعی) می توانند در بهبود بعد زمانی که آنها به طول عمر نامطمئن مواجه هستند تاثیر گذار باشند. آنها از مدل GLS استفاده می کنند و افرادی که دارای انگیزه بر جای گذاشتن ارث بوده و از لحاظ جنسیت و تاهل متفاوت هستند را انتخاب می کنند. آنها مزایای بیمه تامین اجتماعی را در بازارهای مختلفی که در آنها عمر و مستمری های مختلف در دسترس بود مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که بیمه های تامین اجتماعی گزینه مناسبی نیستند. در حالی که شرکت های بیمه خصوصی بیمه عمر و مستمری را عرضه می کند خرید بیمه عمر تاثیر رفاهی مهنداداری بر زندگی افراد دارد اما مستمری ها چنین ویژگی را ندارند

- نستروا (۲۰۰۸)، به بررسی عوامل تعیین کننده تقاضای بیمه عمر در کشورها پرداخته

¹³Ibiwoye, Ideji, Babatunde

¹⁴Munir and Khan

¹²Nestersova

روابط قابل توجه آماری و اقتصادی مابین رویدادهای مختلف زندگی مانند والدین جدید و تقاضا برای بیمه عمر را نشان می دهد. همچنین شواهد جدیدی را برای پشتیبانی موضوع بودجه اضطراری را فراهم کرده اند. خانوارهایی که یکی از والدین بیکار شده اند، بیش از دیگر خانوارها به پذیرش بیمه کل عمر خود اقدام می نمایند.

لی، چیو، چانگ ۱۷ (۲۰۱۳)، در مقاله خود با عنوان «تقاضای بیمه عمر و خطرات کشور» به بررسی تاثیر خطرات موجود در کشور از جمله سیاسی، خطرات مالی و اقتصادی بر کشش در آمدی تقاضای بیمه پرداخته است. نمونه کامل تجزیه و تحلیل ها نشان می دهد که کشش در آمدی تقاضای بیمه با کاهش خطرات موجود در کشور کاهش می یابد.

لاهورا، ماهای ۱۸ (۲۰۱۳)، به بررسی نقش عوامل سازمانی در تقاضای بیمه با استفاده از مدل رگرسیون چند گانه OLS در یک نمونه از ۳۱ کشور اروپایی پرداخته است نتایج نشان می دهد که سطح فساد اداری در یک کشور در توسعه بیمه های غیر عمر نقش مهمی دارد و همچنین برای بیمه عمر، آزادی کسب و کار، آزادی مالی و هزینه های دولت مناسب ترین عوامل توضیحی هستند. این مقاله به این نکته تاکید دارد که عوامل سازمانی بر بیمه یک کشور تاثیر بسزایی دارد.

معنی دارد بود، و نرخ پس انداز و نرخ وابستگی اثر بی معنی بر متغیر وابسته داشتند و بقیه متغیرها در سطح ۱ درصد اثر معنی داری بر تقاضای بیمه عمر داشته اند. آنها در نهایت پیشنهاد نمودند که برای افزایش تقاضای بیمه عمر باید سیاست های حمایت از تولید داخلی، آزاد سازی اقتصادی و سیستم قانونی با ثبات را مد نظر قرار داد. کاهش نرخ بهره، تورم و ثبات سیاسی تقاضای بیمه عمر را افزایش میدهد و باید مورد پیگیری قرار گیرد.

پان، چانگ، سو ۱۵ (۲۰۱۲)، «تفاوت مناطق مختلف در توسعه بازار بیمه عمر در کشور چین» این مطالعه با به کارگیری آزمون ریشه واحد انعطاف پذیر فوریه که در سال ۲۰۱۲ توسط لی و اندروس پیشنهاد شده، به بررسی تاثیر تفاوت های منطقه ای در توسعه بیمه زندگی در کشور چین پرداخته است. به این نتیجه رسیدند که (نقش) دارایی ثابت در توسعه بازار بیمه زندگی در سراسر مناطق مختلف متفاوت است. غالب بودن دارایی ثابت در استانهای با درآمد متوسط و کم، نشان دهنده ویژگی های همگرا و قابلیت پیش بینی تغییرات آینده در فعالیت های بیمه عمر بر اساس فعالیت های گذشته می باشد

لیبنبرگ، کارزن، دام ۱۶ (۲۰۱۲)، در تحقیق با عنوان «تجزیه و تحلیل پویای تقاضا برای بیمه عمر» تابع تقاضای بیمه عمر را در یک چارچوب پویا به شکل تابعی از در چرخه زندگی خانوار و وضعیت مالی مورد بررسی قرار داده است نتایج

¹⁷ Lee, Chiu, Chang

¹⁸ Lahura, Mihai

¹⁵ Pan, Chang, Su

¹⁶ Liebenberg, Carson, Dumm

۲-۳-۲) مطالعات داخلی

- کاردگر (۱۳۷۶)، برای بررسی عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه های زندگی از اطلاعات آماری و مجموعه سری زمانی آمار حسابهای ملی، پولی و مالی دفتر اقتصاد کلان سازمان برنامه و بودجه و سالنامه های آماری سالهای ۱۳۷۳-۱۳۷۴ استفاده کرده است. ضریب ۳۱۱۴-LPH حاکی از منفی بودن کشش تورم انتظاری تقاضا برای بیمه های عمر می باشد. بنابراین افزایش تورم انتظاری منجر به کاهش تقاضا برای بیمه های عمر می شود. متغیر مجازی DUM اثر مصوبه دولت مبنی بر بیمه های عمر و حوادث کارمندان دولت بر تقاضای بیمه های عمر را نشان می دهد. در این تحقیق تأثیرگذاری متغیرهای بار تکفل و احتمال مرگ سرپرست خانواده در سطح احتمال ۵ درصد رد می شود و حذف این دو متغیر تأثیر زیادی بر سایر متغیرها نداشته است. دلیل این امر به مسائل اعتقادی و فرهنگی جامعه مربوط می باشد.
- قائمی (۱۳۷۷)، در این تحقیق به اینکه تغییر تورم چه تأثیری بر فروش بیمه های عمر در سه گروه کلی، فردی، گروهی می تواند داشته باشد پرداخته شده و در این راه به بررسی هر یک از عوامل از دیدگاه کلی و بررسی هر یک از متغیرها در قبل از دوره تحقیق و در دوره تحقیق انجام شده و به این نتیجه رسیدند که تأثیر تورم بر بیمه های عمر زیاد است.
- عزیززاده نیازی (۱۳۷۸)، در پژوهش خود عوامل و متغیرهای تأثیرگذار بر تقاضای بیمه عمر در ایران را مورد بررسی قرار داده است. او داده های آماری طی ۱۳ سال و از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۷۵ را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. متغیرهای استفاده شده در این تحقیق بدین شرح می باشد: بار تکفل که از تقسیم جمعیت غیر شاغل به جمعیت شاغل به دست می آید. ضریب درآمد سرانه با اطمینان ۹۱ درصد معنی دار است. ضریب نرخ باسوادنی نیز با همین اطمینان معنی دار می باشد. اما ضریب بار تکفل و نرخ تورم حاکی از بی ارتباط بودن این متغیرها با تقاضا می باشند. در این مدل بین متغیرها خود هم بستگی پایینی وجود دارد.
- پژوهان و پور پرتویی (۱۳۸۲)، تابع تقاضای بیمه عمر را در ایران با استفاده از داده های سری زمانی دوره ۱۳۴۵-۱۳۸۰ برآورد و سپس میزان تقاضای آن با بهره گیری از الگوی VAR تا پایان سال ۱۳۸۳ پیش بینی نمودند. مطالعه آنها نشان داد که مهم ترین عوامل تعیین کننده تقاضای بیمه عمر در ایران، درآمد، میزان تحصیلات، بار تکفل، و تورم انتظاری است. طبق نتایج نشان دادند که کشش تقاضای بیمه عمر نسبت به درآمد و تورم انتظاری به ترتیب ۰/۴۱ و ۰/۲۳- درصد است که کم کشش بودن تقاضای بیمه عمر نسبت متغیرهای مذکور را نشان می دهد. همچنین کشش تقاضای بیمه عمر نسبت به بار تکفل و میزان تحصیلات به ترتیب ۱/۸۵ و ۷/۷۸ درصد محاسبه شده که بر با کشش بودن تقاضا نسبت به متغیرهای فوق دلالت دارد. آنها بر اساس نتایج به دست آمده ادعا نمودند که احتمال مرگ سرپرست خانوار در ایران تأثیر معناداری بر تقاضای بیمه عمر ندارد.
- رضایی (۱۳۸۴)، در رساله دکتری خود تابع تقاضای بیمه عمر در ایران را بوسیله مدل

- ARDL و با استفاده از داده های سری زمانی دوره ۱۳۴۵ تا ۱۳۸۲ برآورد نمود. وی سپس میزان تقاضای آن با بهره گیری از الگوی ARIMA تا سال ۱۳۸۷ را پیش بینی کرد. نتایج تحقیق نشان داد که مهمترین عوامل تعیین کننده تقاضای بیمه عمر در ایران در آمد، سطح تحصیلات، تورم انتظاری، با تکفل و احتمال مرگ نان آور خانواده می باشند. بر طبق نتایج به دست آمده کشش درآمدی تقاضای بیمه عمر در مدل ساده رگرسیون و ARDL به ترتیب ۶/۶۰ و ۷٪ می باشد که برخلاف انتظار در مدل ARDL بین متغیر درآمد و تقاضای بیمه عمر رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین کشش تقاضای بیمه عمر نسبت به بار تکفل، سطح تحصیلات و احتمال مرگ نان آور خانواده در مدل ARDL به ترتیب ۸۷/۵، ۸۶/۲ و ۷۹/۱ و در مدل ساده رگرسیونی به ترتیب ۲۴/۲، ۹۷/۱ و ۷۲/۰ می باشد که بر خلاف انتظار چه در مدل ARDL و چه در مدل ساده رگرسیونی بین با تکفل و تقاضای بیمه عمر رابطه منفی وجود دارد. همچنین برخلاف انتظار در مدل ساده رگرسیونی هیچ رابطه معناداری بین متغیر تورم انتظاری و تقاضای بیمه عمر وجود ندارد و در مدل ARDL بین تورم انتظاری و تقاضای بیمه عمر رابطه مثبتی وجود دارد. نتایج به دست آمده دال بر این است که بیش از نیمی از حق بیمه های دریافتی عمر در کشور بصورت اجباری می باشند این امر موجب شده که متغیرهای مورد نظر رفتاری برخلاف آنچه که انتظار داشتیم در تابع تقاضای بیمه عمر نشان دهند.
- رجبیان (۱۳۸۵)، تابع تقاضای بیمه عمر در ایران را برای سال های ۱۳۴۵ تا ۱۳۸۲ با استفاده از الگوهای سری زمانی و روش های OLS و ARDL برآورد و روابط کوتاه مدت و بلند مدت بین متغیرها را تجزیه م تحلیل نمود. وی نشان داد که مهمترین عامل های تعیین کننده تقاضای بیمه عمر در ایران، درآمد و میزان تحصیلات است.
- هادیان، قادری، معینی (۱۳۸۵)، به بررسی «تخمین تابع تقاضای بیمه درمان مکمل، مطالعه موردی: شرکت سهامی بیمه ایران» پرداخته اند در این مقاله از داده های تابلویی و الگوی اثرات تصادفی جهت تجزیه و تحلیل عوامل موثر بر تقاضای بیمه های درمان مکمل و برآورد کشش درآمدی آن از طریق مطالعه موردی شرکت سهامی بیمه ایران در ۲۴ استان منتخب، استفاده شده است. نتایج دو آزمون هاسمن و ضریب لاگرانژ به ترتیب، سازگار بودن تخمین های مبتنی بر الگوی اثرات تصادفی و وجود اثرات تصادفی را تأیید میکند. طبق نتایج به دست آمده از برآورد تابع تقاضا بر اساس این الگوی دوره ۱۳۸۲-۱۳۷۵، مهمترین عوامل تعیین کننده تقاضای این بیمه نامه ها، درآمد سرانه، مخارج بهداشتی انتظاری و نرخ تورم مورد انتظار میباشد که کشش درآمدی تقاضا در دو حالت نقطه ای و میانگین دوره به ترتیب ۰.۰۷ درصد و ۰.۰۸ درصد برآورد شده است و نشان می دهد که بیمه درمان مکمل کشش درآمدی بسیار کمی دارد. کشش مخارج بهداشتی انتظاری ۰.۲ درصد برآورد شده است که کم کشش بودن تقاضای بیمه درمان مکمل نسبت به این متغیر را تأیید

برای بیمه عمر به عنوان کالایی کم کشش مطرح است و از سوی دیگر متقاضیان این خدمت را به عنوان کالایی لوکس در نظر گرفته اند.

- حیدری براردهی (۱۳۹۰)، در این تحقیق هدف اصلی بررسی برخی متغیرهای اقتصادی و اجتماعی تاثیرگذار بر تقاضای بیمه عمر در خانوارهای شهری ایران بود فرضیه های اصلی بر حساسیت تقاضای بیمه عمر نسبت به درآمد خانوار، اشتغال همسر و وضعیت سلامت خانوار تاکید داشتند. بررسی وجود اثر جانشینی بیمه های تامین اجتماعی یا بیمه عمر مدنظر بود. افرادی که در بخش خصوصی فعالیت داشتند کمتر از افراد شاغل در بخش دولتی اقدام به خرید بیمه عمر می نمایند که به علت وجود تورم است و کم شدن اندوخته در پایان مدت قرارداد است. نان اوران که در بخش خصوصی شاغل هستند تمایل بیشتری به خود بیمه گری دارند. از مدل داده های سانسور شده استفاده شده است. فرض بر نرمال بودن توزیع جملات است. ضریب اندازه خانوار ضریب مثبت و بی معنی بر تقاضای بیمه عمر نشان داد. متغیرهای سن و تحصیلات اثری فزاینده بر مصرف بیمه عمر دارند اما این اثر دارای شدتی کاهشی است که ظرایب مجذور هر دو مدل منفی است.

- مهدوی، صغری بخشی (۱۳۹۰)، این تحقیق اثر ریسک گریزی بر تقاضای بیمه عمر را مورد بررسی قرار می دهد در این مقاله به کمک مدل های لجستیک و متغیرهای مجازی، اثر معیارهای ریسک گریزی چون سطح تحصیلات، شغل، جنسیت، سن، درآمد و ثروت خانوار بر تقاضای

می کند. کشش تقاضای این بیمه نامه ها نسبت به تورم انتظاری ۱۰۸ درصد محاسبه شده و بنابراین، با کشش بودن تقاضا نسبت به متغیر فوق را دلالت می کند

- سجادی، غلامی (۱۳۸۷)، این مقاله به «بررسی تاثیر متغیرهای کلان اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر تقاضای بیمه عمر» می پردازد رابطه بین متغیرهای کلان اقتصادی مانند (تولید ناخالص داخلی، توسعه مالی، نرخ بهره، نرخ تورم و نرخ بیمه) و متغیرهای اماری (مانند امید به زندگی) و تقاضا برای بیمه عمر (حق بیمه های دریافتی) را در ایران نشان می دهد. برای آنالیز داده ها از روش های عمومی اقتصادسنجی و برای به دست آوردن مدل از روش OLS استفاده شده است. اساسی ترین یافته های این مطالعه نشان می دهد که تولید ناخالص داخلی و هم چنین نرخ تورم پیش بینی شده، رابطه موثری با تقاضای بیمه عمر دارند. نتیجه جالب، رابطه مثبت تقاضا با نرخ بیمه است که متناقض به نظر می رسد. ضمن آنکه متغیر امید به زندگی کاملاً موثر بر تقاضا و با ضریب مثبت ارزیابی شده است

- مهدوی (۱۳۸۸)، در این تحقیق به معرفی تابع تقاضای بیمه عمر و متغیرهای آن پرداخته شده است. مدل مود نظر با استفاده از امارهای سری زمانی ساختاری ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۶ و نرم افزار Eviews 5 برآورد شده است. نتایج نشان می دهد که متغیرهای خسارت پرداختی، درآمد ملی، درصد باسوادی و جنگ اثر مثبت و مستقیمی بر تقاضای بیمه عمر داشته است و متغیر امید به زندگی اثر منفی و معکوسی بر تقاضای بیمه عمر گذاشته است. بر اساس نتایج به دست آمده تقاضا

برای بیمه عمر تاثیر مثبت دارد. در کنار عوامل گفته شده نکته جالب توجه این است که افراد برای خرید بیمه عمر متاثر از تبلیغات شرکت های بیمه نیستند و بیشتر معرفی بیمه عمر از سوی دوستان و یا آشنایان در خرید بیمه عمر از سوی ایشان تاثیر دارد. نکته دوم مربوط به نوع شغل افراد است که شاغلین بخش دولتی تمایل بیشتری نسبت به شاغلین بخش خصوصی برای خرید بیمه عمر دارند.

باصری، امام وردی، دقیقی اصلی، برات پور (۱۳۹۰)، به بررسی عوامل موثر بر خرید بیمه عمر در تهران پرداخته اند که در این پژوهش بر اساس مشخصه های سرمایه انسانی، عوامل اجتماعی و عوامل روانشناختی، الگویی را برای تقاضای بیمه عمر ارائه کرده است. به منظور انجام این پژوهش، اطلاعات مورد نیاز با نمونه گیری تصادفی در شهر تهران، در قالب پرسش نامه جمع آوری گردید. یافته های پژوهش بر اساس الگوی دو مرحله ای حکمن نشان می دهد، احتمال خرید بیمه عمر در میان زنان بیشتر از مردان است. همچنین، وضعیت سلامتی افراد با تمایل به خرید بیمه عمر ارتباط منفی و معناداری دارد. اما متغیرهای سرپرستی و شناخت بیمه عمر در تمایل به خرید بیمه عمر افراد تاثیر مثبتی داشته است. افزایش سن و وجود فرزند کمتر از ۱۸ سال موجب خرید بیمه عمر کمتری توسط افراد شده است. متغیرهای درآمد، امید به زندگی و انگیزه ترک ارث با سطح بیمه عمر خریداری شده رابطه مثبتی داشته است.

بیمه عمر بررسی می شود نتایج تحقیق نشان می دهد که ریسک گریزی از طریق عوامل سن، جنسیت و اشتغال بر میزان تقاضای بیمه عمر در ایران اثر معنادار ندارد اما ریسک گریزی از طریق عواملی چون سطح تحصیلات، وضعیت تاهل، سرپرستی، وضعیت سلامت، سطح حق بیمه و نگرانی از آینده بر میزان تقاضای بیمه عمر اثر معنادار دارد. از آنجا که افراد با ریسک گریزی بالا از افراد با ریسک گریزی پایین، تقاضای بیشتری برای بیمه عمر دارند. میتوان گفت که بازار بیمه عمر ایران با انتخاب مساعد (در مقابل انتخاب نامساعد) مواجه است

کلیشمی، ماجد (۱۳۹۰)، پژوهش حاضر، عوامل موثر بر گسترش بیمه عمر کشور را بررسی می کند و مطالعه ای میدانی است که جامعه ای آماری آن سه استان تهران، مازندران و آذربایجان شرقی است در این راستا به صورت تصادفی و از داخل خوشه های یاد شده نمونه ای گزیده شده است. برای بررسی عوامل موثر، متغیرهای مربوط به این عوامل به دو گروه اصلی اقتصادی-اجتماعی و روانشناختی تقسیم و اطلاعات آن به وسیله ی ۷۳ شاخص با پرسشنامه گردآوری شده است. بر مبنای اطلاعات گردآوری شده نتایج نشان می دهد که تقاضای بیمه عمر طبق اطلاعات نمونه ای، رابطه ای منفی با متغیرهای سلامت روانی خود، تمایل به ابزار اعتقادات فردی در جمع و درآمد دارد و متغیرهای اعتقاد به ارث گذاشتن، خوشبینی اقتصادی، اعتقاد به بهبود اوضاع اقتصاد ملی در آینده، سن فرد، اشتغال همسر و میزان مطالعه ی افراد روی تقاضای فرد

باسوادی، تورم جاری و تقاضا برای بیمه عمر به تفکیک ۳۰ استان کشور طی ۵ سال (۸۴-۸۸) پرداخته است با توجه به نتایج به دست آمده در این تحقیق درآمد بر تقاضای بیمه عمر تاثیر معنی دار و مثبت دارد و تحصیلات از جمله متغیرهایی است که در تخمین های انجام شده تاثیر معنی داری مشاهده نشده و افزایش تورم از انجایی که باعث کاهش ارزش اندوخته بیمه نامه در پایان مدت بیمه نامه می شود، تمایل خانوارها برای خرید بیمه عمر را به چالش می کشاند.

زری باف، کرباسی ور، کیه (۱۳۹۲)، به بررسی عوامل موثر در توسعه بیمه عمر با رویکرد کشف موانع در شهر تهران مطالعه موردی شرکت بیمه سامان پرداخته اند. این مقاله ضمن ریشه یابی علل این چدیده، عوامل موثر در توسعه بیمه های عمر در کشور را معرفی کرده و پیشنهادات سازنده ای را جهت رفع موانع گسترش آن ارائه می کند. روش تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی می باشد. برای جمع آوری داده های تحقیق نیز از روش پیمایشی (پرسش نامه) استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش را نمایندگان بیمه سامان در تهران تشکیل می دهند و از روش ساختاری (SEM) استفاده شده است، نتایج به دست آمده نشان می دهد که انتظار علمی محقق مبنی بر تاثیر مستقیم، مثبت و معنادار عوامل ساختاری، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و پشتیبانی و تامین بر توسعه بیمه عمر مورد قبول واقع گردید.

روش تحقیق:

- مومنی وصالیان، دقیقی اصلی، آل احمدی و سلطانی (۱۳۹۱)، سعی نمودند عدم رشد کافی بیمه های عمر از زاویه عوامل موثر بر تقاضای این نوع بیمه، به ویژه تورم مورد بررسی قرار دهند. پس از تدوین الگوی تقاضا و برآورد مدل مشخص شد که در ایران و به استناد آمار و اطلاعات مربوط به دوره ۱۳۸۸-۱۳۵۵، تقاضای بیمه های عمر با تورم رابطه معنی دار و منفی، و با سطح درآمد سرانه و درصد باسوادی و جمعیت رابطه معنی دار و مثبت دارد. با توجه به نتایج تجزیه واریانس درآمد سرانه و نرخ تورم و درصد با سوادی دارای تاثیرات دائمی تری نسبت به جمعیت روی تقاضای بیمه های عمر هستند. متغیر بارتکفل در این مدل معنی دار نبوده و از مدل حذف شده است. در مورد نتایج بدست آمده از تحلیل میدانی، نتایج نشان می دهد که درصد بالایی از نمونه آماری تمایل زیادی به جایگزینی سرمایه نقدی بیمه های عمر داشته و ۵۵٪ از نمونه آماری، منزل مسکونی را اولویت اول خود برای جایگزینی سرمایه نقدی بیمه عمر قرار داده اند.

- صدیقه رنجبر پیر بستی (۱۳۹۱)، در پایان نامه اش تحت عنوان «برآورد تابع تقاضای بیمه عمر در ایران» به بررسی رابطه بین متغیرهای درآمد، نرخ نمونه گیری تصادفی - طبقه ای تعداد ۱۵۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب گردیدند، داده های جمع آوری شده با استفاده از روش آزمون غیر پارامتریک دو جمله ای آزمون نسبت، مورد تحلیل قرار گرفته و جهت آزمون فرضیه های پژوهش از مدل سازی معادلات

این رشد، رشد ناشی از ترکیب صنایع، نوع ساختار و تجمع صنایع هر استان یا شهرستان را در زمینه شاخص مورد مطالعه در مقایسه با ترکیب صنایع در سطح کشور نشان می‌دهد. البته فرض مهمی که در اینجا وجود دارد این است که باید ترکیب صنایع در سطح کشور مطلوب باشد، (یعنی فرض می‌کنیم مطلوب است). هر استانی که تغییرات ساختاری (رشد ساختاری) مثبت داشته باشد به معنی دار بودن صنایع یا فعالیت‌های اقتصادی با رشد سریع در زمینه اشتغال است. اما اگر استانی دارای تغییرات ساختاری منفی باشد، دارای ترکیب صنایع نامطلوب با رشد کند است، به طور کلی می‌توان گفت منطقه‌ای که فعالیت‌های اقتصادی با نرخ رشد بالا را در خود متمرکز ساخته دارای رشد ساختاری مثبت و منطقه‌ای که در آن فعالیت‌های با رشد کم متمرکز شده اند، با تغییرات ساختاری منفی روبرو است (سبحانی و درویشی، ۱۳۸۳).

روش محاسبه الگوی تغییر مکان - سهم

در این روش ما داده‌های مربوط به اشتغال در سطح کلان منطقه (کشور) را با داده‌های مرتبط مناطق (استان) مقایسه می‌کنیم. برای برآورد اجزای الگوی فوق به داده‌های کلان کشور و منطقه مورد مطالعه بر حسب اشتغال برای دو دوره زمانی نیاز داریم، البته بر حسب تحلیلی که پژوهشگر انجام می‌دهد، می‌تواند از ارقام ارزش افزوده، درآمد یا میزان تولید نیز استفاده کند.

فرض کنید m صنعت و L منطقه داشته باشیم، $E_{ij}(t)$ را تعداد حق بیمه تولیدی در فعالیت اقتصادی i ام، در منطقه j ام و در زمان t تعریف می‌کنیم:

$$\Delta E_{ij} = E_{ij}(t+n) - E_{ij}(t) \quad (9-3)$$

$$\Delta E_{in} = \sum_{j=1}^L \Delta E_{ij} \quad (10-3)$$

این روش یکی از مدل‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای است و رشد اقتصاد یک منطقه (از نظر اشتغال) را ناشی از سه عامل رشد ملی، رشد ناشی از مزیت رقابتی و رشد ساختاری در اثر تجمع صنعتی (ترکیب فعالیت‌ها) می‌داند.

(۱) رشد ملی

این جزء نشان دهنده سهم منطقه از رشد ملی است، که درجه تغییر در رشد یک منطقه را در ارتباط با منطقه‌ای بزرگتر می‌سنجد، رشدی که از این طریق اندازه‌گیری می‌شود در حقیقت رشد و یا رکودی است که تحت تاثیر رشد در کل کشور و به فرض ثابت بودن سایر عوامل، نصیب فعالیت منطقه می‌شود. به این ترتیب که اگر اشتغال در کل کشور افزایش یا کاهش پیدا کند، انتظار می‌رود که این مسئله اثرات مشابه مثبت یا منفی بر روی رشد اشتغال در سطح منطقه بگذارد (سبحانی و درویشی، ۱۳۸۳).

(۲) رشد رقابتی (رشد ناشی از سایر عوامل منطقه)

تغییرات رقابتی، رشد ناشی از سایر عوامل یا به عبارت دیگر رشد ناشی از ویژگی‌های منطقه یا استان مربوطه است. این ویژگی‌ها مربوط به امتیازات خاص هر استان، شامل خصوصیات جغرافیایی، منابع طبیعی و موقعیت سیاسی و اقتصادی می‌باشند. به عبارت دیگر تغییرات رقابتی مربوط به کلیه عوامل در منطقه به غیر از عامل تجمع صنعتی است، بنابراین، این جزء به نحوی قدرت رقابتی بهتر و یا امتیازات مکانی بهتر یک منطقه را نسبت به سایر مناطق نشان

می‌دهد. لازم به توضیح است که چون عوامل مختلفی از قبیل جاذبه‌ها، امکانات، زیرساخت‌ها، مواد اولیه درون منطقه، شرایط جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی و ... در رشد فوق دخالت دارند. این جزء را معمولاً جزء غیرقابل تفسیر در رشد منطقه می‌نامند (سبحانی و درویشی، ۱۳۸۳).

(۳) رشد ساختاری (ترکیب صنایع یا تجمع صنعتی)

E_{in} : حق بیمه تولیدی شعبه i در کشور.

$$\Delta E_n = \sum_i^m \sum_j^L \Delta E_{ij}$$

(11-3)

E_n : حق بیمه تولیدی کلیه فعالیت‌ها در کشور.

$$g_n = \frac{\Delta E_n}{E_n(t)} \cdot E_{ij}(t)$$

(12-3)

g_n : تغییرات حق بیمه تولیدی منطقه ناشی از رشد ملی.

D_{ij} : تغییرات حق بیمه تولیدی ناشی از مزیت رقابتی.

$$g_n / E_{ij}(t) = \frac{\Delta E_n}{E_n(t)}$$

(13-3)

P_{ij} : تغییرات حق بیمه تولیدی ناشی از تجمع صنعتی.

$E_{ij}(t)g_n$: نرخ رشد ناشی از رشد ملی.

$$D_{ij} = \left[\frac{\Delta E_{ij}}{E_{ij}(t)} - \frac{\Delta E_{in}}{E_{in}(t)} \right] \cdot E_{ij}(t) \\ = \left[\frac{E_{ij}(t+n)}{E_{ij}(t)} - \frac{E_{in}(t+n)}{E_{in}(t)} \right] \cdot E_{ij}(t)$$

(14-3)

$E_{ij}(t)P_{ij}$: نرخ رشد ناشی از تجمع صنعتی.

$E_{ij}(t)D_{ij}$: نرخ رشد ناشی از مزیت رقابتی منطقه.

$$P_{ij} = \left[\frac{\Delta E_{in}}{E_{in}(t)} - \frac{\Delta E_n}{E_n(t)} \right] \cdot E_{ij}(t) \\ = \left[\frac{E_{in}(t+n)}{E_{in}(t)} - \frac{E_n(t+n)}{E_n(t)} \right] \cdot E_{ij}(t)$$

(15-3)

فرمول‌های ارائه شده، نرخ‌های رشد را ناشی از سه عامل رشد ملی، رشد ناشی از مزیت رقابتی و رشد ناشی از تجمع صنعتی یا ترکیب صنایع را در سطح هر کدام از فعالیت‌های اقتصادی در یک منطقه نشان می‌دهند. اگر ما بخواهیم که مدل تغییر مکان سهم را برای کل فعالیت‌های اقتصادی منطقه حساب کنیم، به صورت زیر عمل می‌کنیم:

$$D_{ij} / E_{ij}(t) = \left[\frac{E_{ij}(t+n)}{E_{ij}(t)} - \frac{E_{in}(t+n)}{E_{in}(t)} \right]$$

(16-3)

$$g_r = \left(\sum_{i=1}^m e_i(t+n) - \sum_{i=1}^m e_i(t) \right) / \sum_{i=1}^m e_i(t)$$

(18-3)

$$P_{ij} / E_{ij}(t) = \left[\frac{E_{in}(t+n)}{E_{in}(t)} - \frac{E_n(t+n)}{E_n(t)} \right]$$

(17-3)

$$g_n = \left(\sum_{i=1}^m E_i(t+n) - \sum_{i=1}^m E_i(t) \right) / \sum_{i=1}^m E_i(t)$$

(19-3)

$$i: 1, 2, \dots, m$$

$$L: 1, 2, \dots, L$$

$$g_{rn} = \left[\sum_{i=1}^m (e_i(t) - E_i(t+n)/E_i(t)) - \sum_{i=1}^m e_i(t) \right] / \sum_{i=1}^m e_i(t)$$

(20-3)

که در آن:

m : تعداد شعب

L : تعداد مناطق

که در آن:

$E_{ij}(t)$: حق بیمه تولیدی شعبه i در منطقه j در زمان t .

$(-g_m g_r)$ را جزء غیرقابل تفسیر یا جزء ناشی از مزیت رقابتی منطقه (ناشی از خصوصیات خاص منطقه) می‌نامند که اگر مثبت باشد می‌توان گفت که منطقه مورد مطالعه دارای مزیت‌هایی نسبت به سطح کشور است و اگر منفی باشد یعنی منطقه فاقد مزیت است.

از بحث فوق می‌توان نتیجه گرفت که اگر در منطقه‌ای رشد حق بیمه تولیدی متناسب با سطح ملی نباشد، دو عامل g_r و g_m - می‌توانند علت این نابرابری را توضیح دهند (سبحانی و درویشی، ۱۳۸۳).

مدل تغییر سهم، تاثیر بسیار عملی را در تجزیه و تحلیل اثرات ساختار صنعتی بر روی اقتصاد منطقه ای و محلی دارد و سعی می‌کند به ارائه راهکارهایی برای اقتصاد صنعتی بپردازد. مدل تغییر مکان - سهم می‌تواند به تجزیه و تحلیل کلیه عوامل اقتصادی می‌پردازد. تجربه نشان می‌دهد که این مدل توانایی توضیح و تفسیر بسیاری از مشکلات اقتصادی را دارد (زیاری، ۱۳۸۳).

در این روش با استفاده از آمارهای مربوط به تولید حق بیمه در رشته فعالیت‌های مختلف بیمه ای برای تعیین رشته فعالیت‌های بیمه ای پایه در هر یک از شعب شرکت بیمه خصوصی، از ضریب مکانی (LQ) استفاده شده است. این روش برای شناسایی رشته فعالیت بیمه ای پایه در مناطق مختلف بکار می‌رود و یکی از معروف ترین نظریه رشد اقتصاد پایه ای است. این نظریه بر تفکیک رشته فعالیت‌های پایه ای و غیرپایه ای تاکید دارد. نسبت مکانی معرف سهم حق بیمه تولید هر شعبه در منطقه به سهم کل حق

e_i : حق بیمه تولیدی فعالیت i ام در منطقه.

E_i : حق بیمه تولیدی فعالیت i ام در منطقه.

g_r : نرخ رشد حق بیمه تولیدی منطقه.

g_n : نرخ رشد حق بیمه تولیدی کشور.

g_{rn} : نرخ رشد حق بیمه تولیدی منطقه (با فرض اینکه منطقه متناسب با سطح کشور رشد کند).

m : تعداد کل فعالیت‌های اقتصادی.

$$g_r = (g_r - g_n) + (g_m - g_n) + g_n \quad (21-3)$$

در واقع می‌توان نوشت:

رشد ناشی از رشد ملی حق بیمه تولیدی + رشد حق بیمه تولیدی ناشی از تجمع صنایع در منطقه + رشد ناشی از مزیت رقابتی در منطقه برابر است با رشد اشتغال در منطقه.

اگر $g_n g_m >$ باشد یعنی نرخ رشد فرضی (نرخ رشد در صورتی که هر فعالیت اقتصادی در منطقه متناسب با رشد آن فعالیت در سطح کشور رشد کند) از نرخ رشد ملی بیشتر شود می‌گوییم که ترکیب صنایع (تجمع صنایع) در منطقه مطلوب است. اگر عکس آن اتفاق بیفتد می‌گوییم که ترکیب فعالیت‌های اقتصادی منطقه نامطلوب است. یعنی منطقه مورد نظر دارای فعالیت‌های اقتصادی است، ولی رشد آنها کندتر از رشد آنها در سطح ملی است و اگر $g_m g_n =$ شود ترکیب صنایع منطقه مثل ترکیب آنها در سطح کشور است.

تولیدی مناطق یا نواحی محلی مختلف می انجامد. در جریان این تشخیص، روش یاد شده علت تفاوت در میزان رشد حق بیمه تولیدی شعب مختلف شرکت بیمه ای را جویا می شود.

مدل تغییر سهم، تاثیر بسیار عملی را در تجزیه و تحلیل اثرات ساختاری بر روی اقتصاد منطقه ای و محلی دارد و سعی می کند به ارائه راهکارهایی مناسب بپردازد. مدل تغییر مکان - سهم می تواند به تجزیه و تحلیل کلیه عوامل اقتصادی موثر بپردازد. شکل کلی مدل به شرح زیر است:

$$A = \frac{S_R^{85}}{S_R^{65}} - 1 \quad (2-1)$$

$$B = \frac{S_i^{85}}{S_i^{65}} - \frac{S_R^{85}}{S_R^{65}}$$

$$C = \frac{S_{li}^{85}}{S_{li}^{65}} - \frac{S_{Ri}^{85}}{S_{Ri}^{65}} \quad (3-1)$$

$$(4-1)$$

که در آن S_R کل حق بیمه تولیدی در رشته فعالیت های بیمه ای شرکت بیمه، S_i حق بیمه تولیدی در رشته فعالیت بیمه ای i در شرکت بیمه، S_{li} حق بیمه تولیدی هر یک از شعب در رشته فعالیت های مختلف بیمه ای و S_{Ri} حق بیمه تولیدی رشته فعالیت i در شرکت بیمه است. که هر یک از عناصر فوق دارای تحلیل خاص خود می باشند که پس از محاسبه آن برای هر یک از شعب شرکت بیمه خصوصی تحلیل های مرتبط ارائه خواهد شد.

بیمه تولیدی شرکت بیمه خصوصی (سهامی عام) در کشور است. مدل LQ یا ضریب مکانی از رابطه زیر بدست می آید:

$$LQ_i = \frac{\frac{S_i}{\sum S_i}}{\frac{S_i}{\sum S_i}} \quad (1-1)$$

که در آن LQ_i ضریب مکانی مختص هر یک از شعب شرکت بیمه خصوصی در هر رشته فعالیت بیمه ای می باشد، S_i حق بیمه تولیدی هر شعبه در رشته فعالیت i ، S_i حق بیمه تولیدی شرکت بیمه خصوصی در رشته فعالیت i ، $\sum S_i$ کل حق بیمه تولیدی هر یک از شعب و $\sum S_i$ کل حق بیمه تولیدی شرکت بیمه خصوصی است.

اگر $LQ = 1$ باشد، شعبه در آن رشته فعالیت بیمه ای خودکفا است. اگر $LQ > 1$ باشد، شعبه در رشته فعالیت بیمه ای مورد نظر فعالیت پایه ای یا اقتصاد پایه ای را بیان می نماید. در صورتی که $LQ < 1$ باشد، شعبه در رشته فعالیت بیمه ای مورد نظر فعالیت بیمه ای اقتصاد غیر پایه ای یا تبعی است. که هر یک از حالات و موقعیت های فوق الذکر نیازمند تدابیر و توصیه های خاص خود می باشند.

در مدل تغییر مکان - سهم مقیاس مرجع به شرکت بیمه ایی گفته می شود که شعب نسبت به آن سنجیده می شود. این تحلیل، تلاش میکند برخی از عواملی را تعیین کند که اساساً به اختلاف رشد و در نتیجه، اختلاف در حق بیمه

تجزیه و تحلیل اطلاعات

مختلف شرکت بیمه خصوصی در سال 1393 و ۱۳۹۶

نتایج حاصل از کاربرد مدل اقتصاد پایه در جدول (۱) بر اساس مدل اقتصاد پایه محاسبه شده است.

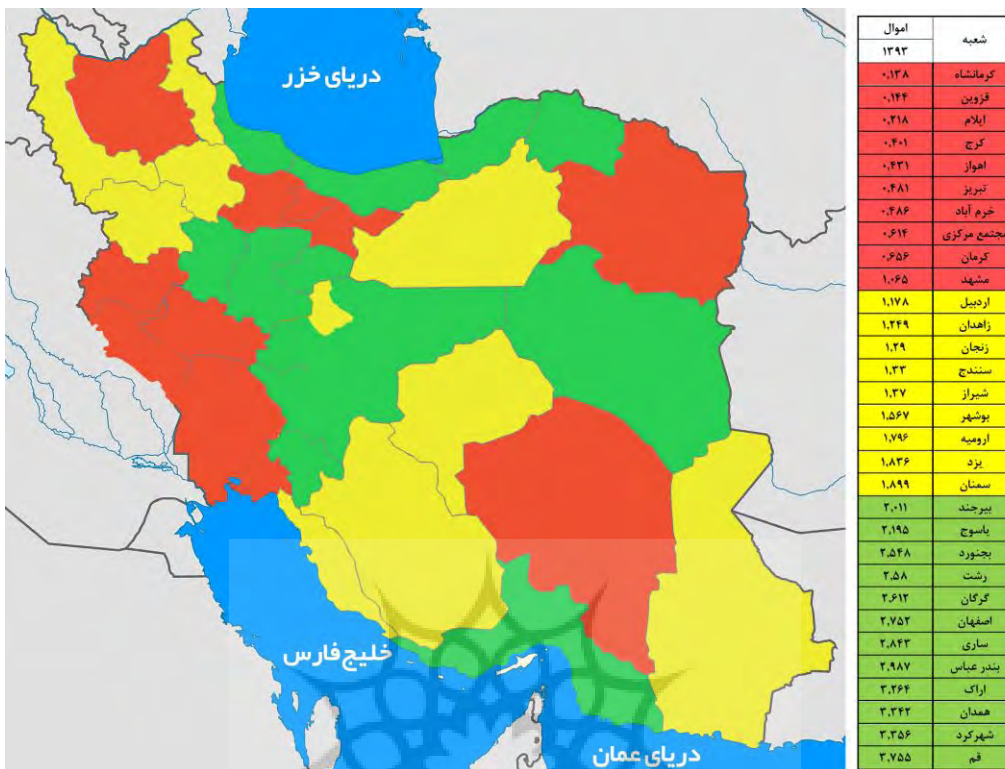
خلاصه شده است. ضرائب LQ برای رشته فعالیت های

جدول ۱: ضریب مکانی شعب شرکت بیمه خصوصی

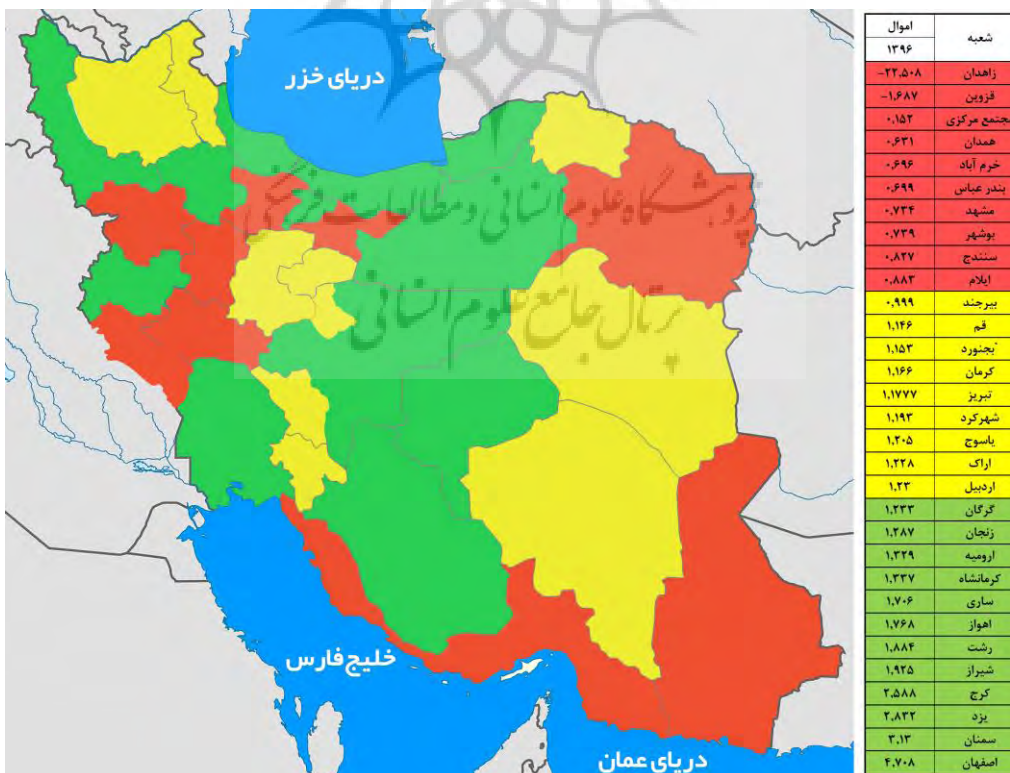
منبع: بر اساس مدل اقتصاد پایه بدست آمده است

شعبه	اموال		اشخاص		مسئولیت	
	۱۳۹۳	۱۳۹۶	۱۳۹۳	۱۳۹۶	۱۳۹۳	۱۳۹۶
اراک	۳.۲۶۴	۱.۲۲۸	۰.۲۸۵	۰.۱۲۱	۱.۲۰۱	۰.۶۵۱
اردبیل	۱.۱۷۸	۱.۲۳۰	۰.۹۵۴	-۰.۱۰۰	۰.۸۳۳	۱.۰۵۴
ارومیه	1.796	۱.۳۲۹	۰.۸۰۴	-۰.۲۰۱	۰.۱۲۷	۰.۳۶۷
آستارا	4.101	۱.۳۰۷	۰.۰۰۱	۰.۰۳۷	۱.۴۵۷	۰.۱۱۳
اصفهان	2.752	۴.۷۰۸	۰.۴۳۲	-۱۶.۲۹۷	۱.۳۲۴	۱.۰۳۹
اهواز	0.431	۱.۷۶۸	۱.۲۱۶	-۳.۶۵۱	۰.۳۶۸	۳.۰۳۸
ایلام	0.218	۰.۸۸۳	۱.۱۳۸	۱.۹۳۱	۲.۷۷۱	۰.۲۶۴
بجنورد	2.548	۱.۱۵۳	۰.۵۶۱	-۰.۰۱۲	-۰.۲۳۹	۱.۵۶۴
بندر انزلی	3.485	۱.۰۵۱	۰.۰۷۸	۰.۳۲۷	۳.۳۶۶	۱.۸۲۳
بندر عباس	2.987	0.699	0.241	-0.210	3.254	5.958
بوشهر	1.567	0.739	0.832	2.608	0.847	0.253
بیرجند	2.011	0.999	0.701	1.330	0.706	0.380
تبریز	0.481	1.1777	1.178	0.271	0.751	0.820
خرم آباد	0.486	0.696	1.175	2.652	0.779	0.552
رشت	2.580	1.884	0.378	-3.475	3.105	1.677
زاهدان	1.249	-22.508	0.982	123.618	0.016	-23.823
زنجان	1.290	1.287	0.946	0.038	0.393	0.290
ساری	2.843	1.706	0.408	-1.983	1.245	0.420
سمنان	1.899	3.130	0.746	-9.052	0.546	1.236
سنندج	1.330	0.827	0.783	1.045	2.873	2.447
شاهرود	3.624	0.948	0.119	0.278	1.970	2.828
شهرکرد	3.356	1.193	0.183	0.240	2.302	0.740
شیراز	1.370	1.925	0.923	-3.679	0.355	1.703
قزوین	0.144	-1.687	1.326	14.790	0.052	-1.405
قم	3.755	1.146	0.121	0.344	1.268	0.955
کاشان	1.194	1.111	0.974	0.653	0.419	0.679
کرج	0.401	2.588	1.239	-6.788	0.155	1.742
کرمان	0.656	1.166	1.163	-0.199	0.087	1.811
کرمانشاه	0.138	1.337	1.330	-0.329	0.005	0.540
گرگان	2.612	1.233	0.290	0.380	4.378	0.119
مجتمع مرکزی	0.614	0.152	1.089	5.150	1.525	0.627
مشهد	1.065	0.734	1.006	2.646	0.574	0.225
همدان	3.342	0.631	0.295	3.209	0.527	0.067
یاسوج	2.195	1.205	0.629	0.201	0.936	0.704

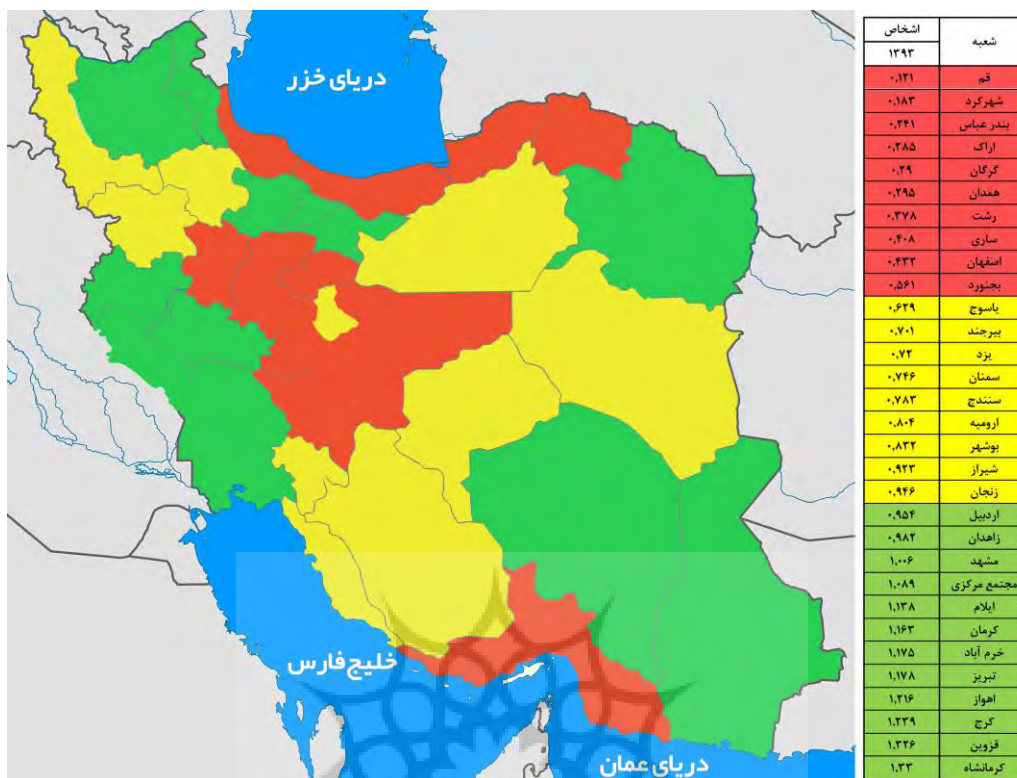
تصویر ۲: ضریب مکانی شعب شرکت بیمه خصوصی در بیمه نامه های اموال سال ۱۳۹۳

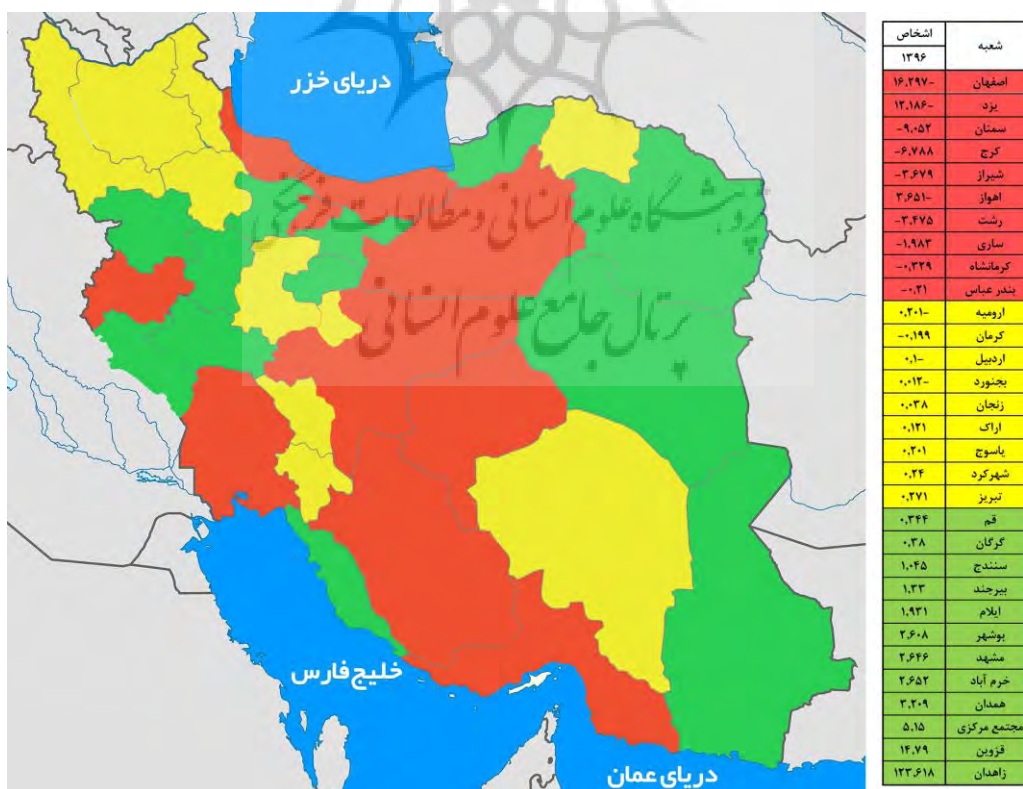
تصویر ۳: ضریب مکانی شعب شرکت بیمه خصوصی در بیمه نامه های اموال سال ۱۳۹۶

تصویر ۴: ضریب مکانی شعب شرکت بیمه خصوصی در بیمه نامه های اشخاص سال ۱۳۹۳

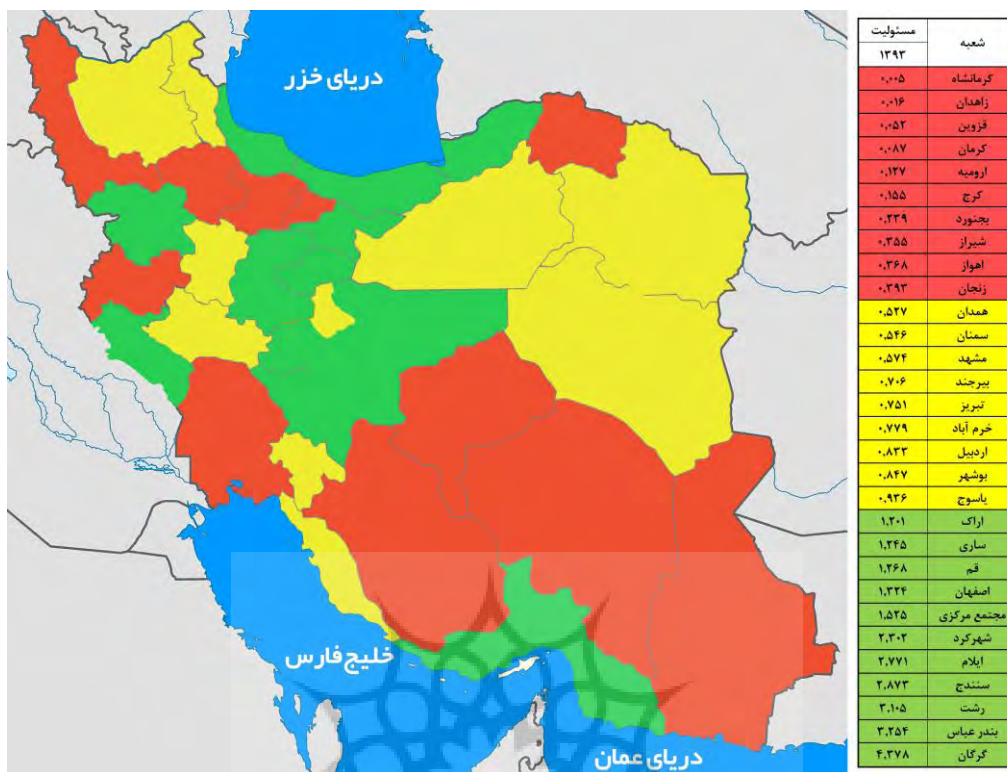

تصویر ۵: ضریب مکانی شعب شرکت بیمه خصوصی در بیمه نامه های اشخاص سال ۱۳۹۶

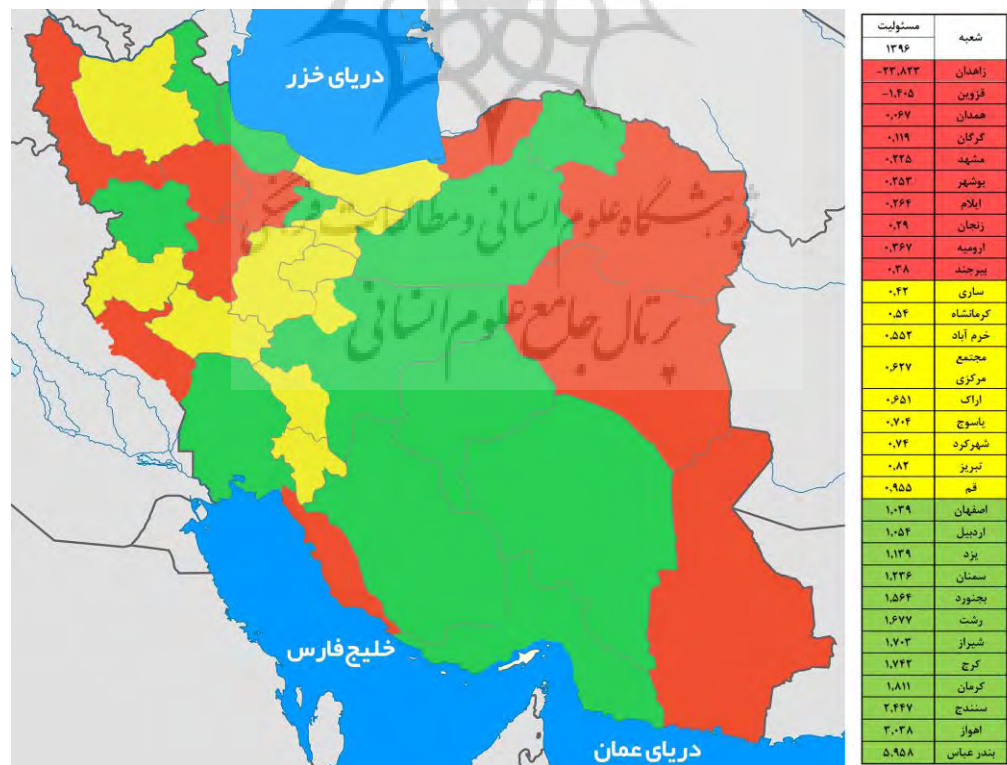

تصویر ۶: ضریب مکانی شعب شرکت بیمه خصوصی در بیمه نامه های مسئولیت سال ۱۳۹۳

تصویر ۷: ضریب مکانی شعب شرکت بیمه خصوصی در بیمه نامه های مسئولیت سال ۱۳۹۶

همانگونه که در جدول مشاهده می شود، در سال ۱۳۹۶:

و در سال ۱۳۹۶:

۱) شعب اراک، اردبیل، ارومیه، آستارا، اصفهان، اهواز، بجنورد، بندرانزلی، تبریز، رشت، زاهدان، زنجان، سمنان، ساری، شهرکرد، شیراز، قم، کاشان، کرج، کرمان، کرمانشاه، گرگان و یاسوج، از وضعیت ضریب مکانی پایه در جذب رشته فعالیت بیمه ای اموال برخوردار بوده اند.

۲) شعب ایلام، بوشهر، بیرجند، خرم آباد، زاهدان، سنندج، قزوین، مجتمع مرکزی، مشهد و همدان، از وضعیت ضریب مکانی پایه در جذب رشته فعالیت بیمه ای اشخاص برخوردار بوده اند.

۳) شعب اردبیل، اصفهان، اهواز، جنورد، بندرانزلی، بندرعباس، رشت، زاهدان، سمنان، سنندج، شاهرود، شیراز، کرج و کرمان، از وضعیت ضریب مکانی پایه در جذب رشته فعالیت بیمه ای مسئولیت برخوردار بوده اند.

در جداول زیر وضعیت هر یک از شعب در جذب انواع رشته فعالیت های بیمه ای به تفکیک پایه، خود کفا و غیر پایه ارائه شده است.

۱) شعب اراک، اردبیل، ارومیه، آستارا، اصفهان، بجنورد، بندر انزلی، بندر عباس، بوشهر، بیرجند، رشت، زاهدان، زنجان، ساری، سمنان، سنندج، شاهرود، شهرکرد، شیراز، قم، کاشان، گرگان، مشهد، همدان و یاسوج، از وضعیت ضریب مکانی پایه در جذب رشته فعالیت بیمه ای اموال برخوردار بوده اند

۲) شعب اهواز، ایلام، تبریز، خرم آباد، قزوین، کرج، کرمان، کرمانشاه، مجتمع مرکزی و مشهد، از وضعیت ضریب مکانی پایه در جذب رشته فعالیت بیمه ای اشخاص برخوردار بوده اند.

۳) شعب اردبیل، اصفهان، اهواز، بجنورد، بندرانزلی، بندرعباس، رشت، زاهدان، سمنان، سنندج، شاهرود، شیراز، کرج و کرمان، از وضعیت ضریب مکانی پایه در جذب رشته فعالیت بیمه ای مسئولیت برخوردار بوده اند.

جدول ۲: تفکیک رشته فعالیت بیمه ای اموال در شعب شرکت بیمه خصوصی بر حسب ضریب مکانی

منبع: محاسبات محقق

شعبه	۱۳۹۳			۱۳۹۶	
	پایه	غیر پایه	خودکفا	پایه	غیر پایه
اراک	*			*	
اردبیل	*			*	
ارومیه	*			*	
آستارا	*			*	
اصفهان	*			*	
اهواز		*		*	
ایلام		*		*	
بجنورد	*			*	
بندر انزلی	*			*	
بندر عباس	*			*	
بوشهر	*			*	
بیرجند	*			*	
تبریز		*		*	
خرم آباد		*		*	
رشت	*			*	
زاهدان	*			*	
زنجان	*			*	
ساری	*			*	
سمنان	*			*	
سنندج	*			*	
شاهرود	*			*	
شهرکرد	*			*	
شیراز	*			*	
قزوین		*		*	
قم	*			*	
کاشان	*			*	
کرج	*			*	
کرمان	*			*	
کرمانشاه	*			*	
گرگان	*			*	
مجتمع مرکزی		*		*	
مشهد		*		*	
همدان	*			*	
یاسوج	*			*	

جدول ۳: تفکیک رشته فعالیت بیمه ای اشخاص در شعب شرکت بیمه خصوصی بر حسب ضریب مکانی

منبع: محاسبات محقق

۱۳۹۶		۱۳۹۳			شعبه	
خودکفا	غیر پایه	پایه	خودکفا	غیر پایه		پایه
	*			*		اراک
	*			*		اردبیل
	*			*		ارومیه
	*			*		آستارا
	*			*		اصفهان
	*				*	اهواز
		*			*	ایلام
	*			*		بجنورد
	*			*		بندر انزلی
	*			*		بندر عباس
		*		*		بوشهر
		*		*		بیرجند
	*				*	تبریز
		*			*	خرم آباد
	*			*		رشت
	*			*		زاهدان
	*			*		زنجان
	*			*		ساری
	*			*		سمنان
		*		*		سنندج
	*			*		شاهرود
	*			*		شهرکرد
	*			*		شیراز
		*			*	قزوین
	*			*		قم
	*			*		کاشان
	*				*	کرج
	*				*	کرمان
	*				*	کرمانشاه
	*			*		گرگان
		*			*	مجتمع مرکزی
		*			*	مشهد
		*		*		همدان
	*			*		یاسوج

جدول ۴: تفکیک رشته فعالیت بیمه ای مسئولیت در شعب شرکت بیمه خصوصی بر حسب ضریب مکانی

منبع: محاسبات محقق

۱۳۹۶			۱۳۹۳			شعبه
خودکفا	غیر پایه	پایه	خودکفا	غیر پایه	پایه	
	*				*	اراک
		*		*		اردبیل
	*			*		ارومیه
	*				*	آستارا
		*			*	اصفهان
		*		*		اهواز
	*				*	ایلام
		*		*		بجنورد
		*			*	بندر انزلی
		*			*	بندر عباس
	*			*		بوشهر
	*			*		بیرجند
	*			*		تبریز
	*			*		خرم آباد
		*			*	رشت
	*			*		زاهدان
	*			*		زنجان
	*				*	ساری
		*		*		سمنان
		*			*	سنندج
		*			*	شاهرود
	*			*		شهرکرد
	*			*		شیراز
	*			*		قزوین
	*				*	قم
	*			*		کاشان
		*		*		کرج
		*		*		کرمان
	*			*		کرمانشاه
	*				*	گرگان
		*			*	مجتمع مرکزی
	*			*		مشهد
	*			*		همدان
	*			*		یاسوج

نتیجه گیری

هدف این پژوهش بررسی ضریب مکانی و محاسبه مزیت هریک از شعب شرکت بیمه خصوصی بر حسب انواع رشته فعالیت بیمه ای بود. داده های موجود با استفاده از نرم افزار اکسل پردازش شده است. در این راستا سوالات زیر مطرح شده است:

۱. ضریب مکانی رشته فعالیتهای بیمه ای سه گانه (اموال، اشخاص و مسئولیت) در هریک از شعب شرکت بیمه خصوصی (سهامی عام) کدام است؟

۲. مزیت نسبی هر یک از شعب شرکت بیمه خصوصی بر اساس مدل تغییر مکان - سهم در رشته فعالیتهای بیمه ای سه گانه (اموال، اشخاص و مسئولیت) کدام است؟

نتایج حاصل از بکارگیری مدل ضریب مکانی برای هر یک از شعب بر اساس رشته فعالیت های مختلف در جدول ۵-۱ خلاصه شده است.

در پاسخ به سوال دوم ، بر اساس بکار گیری مدل
تغییر مکان- سهم نتایج مزیتی هر رشته فعالیت به

جدول ۵: ضریب مزیت ساختاری انواع رشته فعالیت های بیمه ای در شعب شرکت بیمه خصوصی

منبع: محاسبات محقق

شعبه	اموال	اشخاص	مسئولیت
اراک	۰.۵۸۳	۰.۰۶۱	۱.۲۱۸
اردبیل	۰.۷۴۹	-۰.۱۵۷	-۰.۷۸۷
ارومیه	۰.۷۸۶	-۰.۲۰۳	۵.۲۸۲
آستارا	۴.۹۸۷	۵۱.۸۶۲	-۰.۲۰۱
اصفهان	۰.۸۹۰	-۴.۵۰۴	-۰.۴۱۱
اهواز	۱.۲۴۵	-۰.۳۰۰	۲.۶۸۶
ایلام	۱۴.۹۷۰	۰.۳۴۲	-۰.۹۶۷
بجنورد	۰.۵۳۸	-۰.۱۴۶	۲۰.۶۹۳
بندر انزلی	-۰.۳۳۰	۱.۴۶۴	۰.۶۰۹
بندر عباس	-۰.۶۶۳	-۰.۴۸۴	۵.۱۵۴
بوشهر	-۰.۸۱۷	۰.۴۱۴	-۰.۷۴۴
بیرجند	۱.۰۷۲	۰.۶۶۳	۰.۷۷۹
تبریز	۲.۰۵۸	-۰.۱۱۲	-۰.۱۲۸
خرم آباد	۳.۴۳۸	۰.۴۴۳	۰.۳۸۶
رشت	۰.۵۰۴	-۲.۳۰۳	-۰.۰۹۵
زاهدان	-۰.۲۵۶	-۰.۹۸۲	۸۵.۸۷۱
زنجان	۱.۲۵۹	-۰.۱۲۹	۰.۲۳۲
ساری	۰.۸۸۳	-۱.۷۳۶	-۰.۲۳۴
سمنان	-۰.۸۷۴	-۰.۷۲۱	-۰.۲۵۵
سنندج	-۰.۵۷۳	۰.۰۷۵	-۰.۰۱۵
شاهرود	-۱.۰۳۲	۰.۴۷۴	۲.۰۷۵
شهرکرد	۱.۷۱۲	۰.۷۹۵	۰.۷۹۱
شیراز	-۱.۰۱۲	-۰.۳۳۶	۰.۸۷۸
قزوین	۹.۳۶۵	-۰.۸۶۷	۱۴.۲۲۲
قم	-۰.۳۱۷	۰.۹۵۱	۱.۳۰۵
کاشان	۰.۷۴۲	-۰.۰۰۳	۱.۶۴۹
کرج	۱.۳۷۵	-۰.۳۳۳	۲.۲۸۳
کرمان	-۰.۹۱۱	-۰.۱۴۵	۶.۶۲۲
کرمانشاه	۲۲.۱۶۲	-۰.۱۷۹	۱۷۳.۲۹۹
گرگان	۱.۲۴۸	۰.۴۷۸	-۱.۰۹۰
مجتمع مرکزی	-۱.۶۹۹	۰.۳۱۷	-۰.۸۵۶
مشهد	-۰.۱۴۰	۰.۳۵۳	-۰.۵۶۵
همدان	۲.۱۷۷	۱۶.۲۴۳	۰.۴۸۲
یاسوج	۰.۷۷۹	-۰.۰۲۷	۱.۰۶۹

پیشنهادات تحقیق

بر اساس یافته های تحقیق پیشنهادات زیر مطرح می گردد:

۱) توجه ویژه به شعبی که دارای مزیت ساختاری در جذب انواع بیمه نامه هستند ، در راستای شناخت پتانسیل های ساختاری هر شعب در هر بیمه نامه از پیشنهادات تحقیق حاضر است .

۲) با توجه به اینکه شرکت بیمه خصوصی در برخی از شعب در جذب انواع بیمه نامه با ضریب مکانی کاهشی مواجه بوده است چنانچه این روند جزء خط مشی بیمه نبوده است پیشنهاد می گردد در این خصوص به نحوی برنامه ریزی شود تا این روند فرسایشی در شعب شرکت بیمه خصوصی همه گیر نشود .

منابع و ماخذ

- ابونوری ، اسماعیل ، سپانلو ، هادی ، (۱۳۸۴) تجزیه و تحلیل آثار عوامل درون سازمانی بر جذب سپرده (مطالعه موردی بانک ملت تهران) دانشور رفتار
- معصومی اشکوری ، سید حسن ، ۱۳۸۵، اصول و مبانی برنامه ریزی منطقه ای ، انتشارات پیام ، چاپ سوم ، تهران
- امیدی نژاد ، محمد (۱۳۹۲) گزارش عملکرد نظام بانکی کشور در سال ۱۳۷۸ موسسه عالی آموزش بانکداری ایران
- بابایی ، النا (۱۳۸۰) بررسی اثرات متغیرهای کلان در جذب منابع بانک ملت طی سالهای ۵۷-۷۷ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز
- جمشیدی، رمضان (۱۳۷۸). تجزیه و تحلیل روند اشتغال و تغییرات ساختاری آن در بخش صنعت کشور، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- درستی ، محمد باقر، (۱۳۷۷) بررسی عوامل مؤثر در جذب سپرده بعد از اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا ، ۱۳۶۴-۷۵ موسسه عالی بانکداری ایران
- دادوند، مظلومی، سارا، نادر، ۱۳۹۰، رتبه بندی عوامل مؤثر در کسب مزیت رقابتی شرکت های بیمه، نشریه پژوهشکده بیمه
- زیاری، رضا ، (۱۳۹۷) ، تحلیل ساختاری مزیت نسبی بخش معدن از نظر اشتغال ، نشریه اقتصاد کاربردی
- سبحانی، درویشی، حسن ، باقر، (۱۳۸۴). بررسی مزیت‌های نسبی و تحلیل ساختاری اشتغال در استان ایلام. مجله تحقیقات اقتصادی، شماره ۷۰
- عابدین خواه ، مجید (۱۳۸۸) « تحلیل ساختاری و بررسی رشد رشته فعالیت‌های بانک ملت با استفاده از مدل برنامه ریزی تغییر مکان - سهم »، پایان نامه کارشناسی ارشد
- عسگری، گلی، علی، علی، (۱۳۷۸)، بررسی تحولات رشد اقتصادی استان همدان و شهرستانهای تابعه طی دوره ۱۳۷۵-۱۳۵۵ برای فعالیت‌های عمده اقتصادی.
- رونق ، فریده، (۱۳۸۶)، بررسی تاثیر نرخ بهره دستوری بر جذب سپرده های مدت دار سیستم بانکی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات.
- فرازی، مهتاب، (۱۳۸۳) ، بررسی عوامل مؤثر بر جذب سپرده بانکی . پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- فیلد ، گرگ ور ، برایان ، مک، (۱۳۷۶)، برایان ((فنون پیش بینی در برنامه ریزی شهری)) ترجمه فاطمه تقی زاده ، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.
- قطمیری، شرزده ای، محمد علی ، غلام علی ، (۱۳۷۳)، مجموعه سخنرانیها و مقالات . پنجمین سمینار بانکداری اسلامی، تهران.
- کریم زاده، فاطمه، (۱۳۸۶) ، بررسی عوامل مؤثر بر حجم سپرده ها در بانک های دولتی ایران .رساله کارشناسی ارشد. دانشکده اقتصاد علامه طباطبایی
- گزارش عملکرد نظام بانکی کشور. انتشارات مؤسسه عالی آموزش بانکداری ایران، سالهای ۱۳۸۵
- لطفی، آرش (۱۳۸۴) ، پیشبینی روند سپردهها (قرض الحسنه و سرمایه گذاری) و شناخت عوامل مؤثر بر تخمین مدل مربوطه در بانک رفاه، رساله کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات.
- مدنی پور ، علی (۱۳۷۹)، طراحی فضای شهری ، نگرشی به فرآیندهای اجتماعی و مکانی ، ترجمه فرهاد مرتضایی ، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری وابسته به شهرداری تهران.
- مرکز آمار ایران، سرشماری نفوس و مسکن سالهای ۱۳۹۵-۱۳۷۵.
- محراب پور، حسینعلی. بررسی عوامل مؤثر بر تجهیز منابع در نظام بانکی کشور. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد، واحد تهران شمال.
- میشکین، فردریک. اس.(۲۰۱۴). اقتصاد پول، بانکداری و بازارهای مالی ترجمه و تالیف از حسین قضاوی، موسسه عالی آموزش بانکداری ایران، بانک مرکزی ج.ا. ایران. تهران(۱۳۸۸)
- وضعیت نیروی انسانی و نسبت های مالی شبکه بانکی کشور در دوره هفت ساله ۱۳۷۵-۸۱، بانک مرکزی ج.ا. دبیرخانه شورای عالی بانک ها. اسفند ۱۳۸۲.
- هزبرکیانی، کامبیز، (۱۳۷۶) ، بررسی ثبات تابع تقاضای پول و جنبه های پویای آن در ایران، تهران- موسسه تحقیقات پولی و بانکی.

- Gujarati, D.N. (2006). "Basic Econometrics", Translated by Abrishami, H. Tehran, Tehran University Publications (in Persian).
- Kian-Heng, Peh and Fot-chiwong (1999). Growth in Singapore's Export Markets 1991-96: A Shift-share Analysis. Asian Economic journal, Vol. 13, No. 3.
- Knudsen, C. (2002), Shift-Share Analysis: Further Examination of Models for The Description of Economic Change, Department of Geography, Bloomington, Usa.
- Kermani, M. (2001), an Analysis and Test of Regional Inequalities of Employment in Provinces of Iran, Modarres Human Sciences; 5(2):1-20.
- Knudsen, Daniel C (2009). Shift-share analysis: further examination of models for the description of economic change. Socio-Economic Planning Sciences, Vol. 34, PP. 177-198.
- Klosterman, R. E. (2001), Community and Analysis Planning Techniques, Rowmand and Littlefield Publishers, Maryland. Ch 12, USA.
- Mustafa Dinc, Regional and Local Economic Analysis Tools, The World Bank Washington, DC, 2002, pp3
- Mojtahed A. Hasanzadeh, A. (2011). "Money and Banking" , Tehran, bank and monetary Researches Institution (in Persian).
- Noferesti, M (2008). "Unit root and Co integration in econometrics", Tehran, Rasa Publications (in Persian).
- Sudin Haron & Wan Nursofiza Wan Azmi. "Measuring Depositors Behavior of Malaysian Islamic Banking System: A Co integration Approach"
- William H. Green (2012). "Econometric analysis". Fifth Edition. New York University. P. p 285-330
- Y.Sree Rama Murthy. (2991). Econometric Modeling of Bank Deposit, Margin, January March, pp 241-14
- .Yusuf's and Peter, R. K. "Saving Behavior and its Implications for Domestic Resource Mobilization: The Case of the Republic of Korea," World Bank staff, working peaper, No, 628
- Aliyari M. (2005), "Factors affecting the volume of private deposits at the Bank of Keshavarzi", Isfahan, Isfahan University, M.S. Thesis (in Persian).
- Aghevali, B Khan, B and Others. (1979). " Monetary Policy in Selected Asian Countries", IMF Staff Paper. No.78.
- Aliyari M. (2005), "Factors affecting the volume of private deposits at the Bank of Keshavarzi", Isfahan, Isfahan University, M.S. Thesis (in Persian).
- Behmand, M. and Bahmani M. (1998), "Domestic Banking 1, Iran Banking Institute", Tehran, Central bank of the Islamic republic of Iran (in Persian).
- Badi H. Baltagi (2009). "A Companion to Econometric Analysis of Panel Data". John Wiley & Sons Ltd Publication
- Central bank of the Islamic republic of Iran, (2004). "Examination of Iranian monetary demand Function", Tehran, Institute for Monetary and Banking (in Persian).
- Central bank of the Islamic republic of Iran, National accounts, "Balance sheet and financial reports: 1988 – 2008" (in Persian)
- Deepak, L, Shashanka, B, Deepa (2012). "Saving Deposits, fiscal Deficits & Interest rate in India" paper published in Economic spolitical weekly , No. 44
- Dorosti, M.B. (1998). "Factors affecting the absorption of bank deposits", Isfahan, Isfahan University, M.S. Thesis (in Persian).
- Daghfous, A. (2004). Absorptive capacity and the implementation of knowledgeintensive best practices. S.A.M. Advanced Management Journal, 69(2), 21, 27.
- Empirical Results", the Journal of Political Economy. No 4.
- Friedman, M. (1956), "The Demand for Money: Some Theoretical and
- Henry. Herzog, jr, Richard j. Often, Shift Share Analysis Revisited : The Allocation Effect And The stability Strucher, Joral Regional Science. 2004
- Ghobadi M.A. (2005). "Influence of inflation expectations on consumers Term investment deposits in Iranian Banks", Isfahan, Isfahan University, M.S. Thesis (in Persian).

Application of Environmental Change Planning Model - A Contribution in Identifying Advantages Competitive and structural nature of insurance activities in the private insurance company

Reza Ziyari : Reziyari@gmail.com

Fatemeh Salehi : Fatemeh_slh@yahoo.com

Abstract:

The insurance industry has a very special place in the economy, and insurance companies are important institutions in the capital market. Insurance activities are considered as one of the important pillars for economic and social development and have a significant impact on the development of the economic and social relations of the country. In the economy of Iran, the growth of the insurance industry is one of the main concerns of economic policy makers. In the current situation, including useful solutions in this regard, the creation and expansion of insurance activities through increased investment in the production of premiums generated by the relative advantages of the insurance company in different regions. The shift model = share is one of the most important and effective models for regional planning analysis. The present research seeks to address one of the important aspects for the establishment and improvement of the performance of private insurance companies by recognizing the advantages of each of the branches. In this research, the existing data was processed using SPSS software and eventually The spatial coefficient of the field of insurance activities of different branches was calculated and finally the application of the model was tested for identification of competitive and structural advantages.

Key words: Regional Planning Change Model – Share , Spot Coefficient Indicator , Structural analysis

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی